

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΚΕΦΑΛΛΩΝΙΤΙΚΕΣ ΣΑΤΥΡΕΣ

Οι «ριμναδῶροι» τῆς Κεφαλληνίας. Ἀγρῆματοι καὶ ὄμις πνευματώδετατοι στιχοῦρ- γοι. Πῶς αὐτοσχεδίαζαν τὰ σατυρικά τους διστίχα, σθεῖς χοροὺς καὶ στὰ πανηγύρια. Ὁ περίφημος Γασπαράτος. Στὶς ἐπερίβεις τῶν Ἰακωβάτων. Ὁ πολὺς Γιωργαντάρας. Πῶς καὶ γιὰτὶ ἐγράφη μὴ καυστική σάτυρα. Ὁ ἀρθρατὸς Κάγκας. Ὁ Κούπας ἢ Ἀναστάσιος. Στιχομαχίαις. Ἡ γυναίκα τοῦ Κάγκκα καὶ ἡ ψῆφος γίδα τοῦ Κούπα κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Σὲ κανένα ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλάδος δὲν ἄνθισε τόσο ἡ σατυρική ποίηση, ὅσο στὴν Ἐπικίνρο, ὅσο στὴν Κεφαλλονία. Κεφαλλονίτης ἦταν ὁ Ἀνδρέας Λασκαράτος. Κεφαλλονίτης κ' ὁ ἀλησμόνητος διευθυντὴς τοῦ «Ζητανίου» Μολφέτας. Ἀλλὰ στὴν μελέτη μας αὐτὴ δὲν πρόκειται νὰ μιλήσουμε γιὰ τοὺς λογίους Κεφαλληνίους ποιητὰς. Θὰ περιοριστοῦμε στοὺς λαϊκοὺς σατυριστὰς, στοὺς ἀνθρώπους τῆς δουλειᾶς, ποὺ ἡ χειρωνακτικὴ ἐργασία δὲν τοὺς ἐμπόδιζε ἀπὸ τοὺς ἀ στιχοῦρ- γοὺς ἐπιτυχέστατα. Οἱ λαϊκοὶ αὐτοὶ σατυρικοὶ ποιητὰι εἶνε ἀγνωστοὶ σὸ πολὺ κοινόν. Κι' ὅμως ἡ Κεφαλλονία ἦταν ἄλλοτε γεμάτη ἀπὸ τέτοιους. Δὲν ὑπῆρχε χωρὶς σ' ὅλο τὸ νησί ποὺ νὰ μὴν ἔχη τοὺς «ριμναδῶρους» του, οἱ ὁποῖοι ἐσαυτοῦριζαν σὲ στίχους γεμάτους ἄλατι, ὅλα τὰ κομικὰ γεγονότα τοῦ τόπου τους. Ἄν οἱ λαϊκοὶ αὐτοὶ ποιητὰι εἶχαν καὶ κάποια μῶρφοσι θὰ ἔφταναν καὶ θὰ ἔξεπερνοῦσαν ἴσως κ' αὐτὸν τὸν Λασκαράτο τοῦ ἡμετήρη σάτυρα.

Ἄν καὶ οἱ Κεφαλλονίτες εἶνε εὐέξακτοι καὶ φιλόταμοι, ἐν τούτοις ἡ σάτυρος τῶν λαϊκῶν ποιητῶν δὲν τοὺς ἔδιγαν καθόλου. Ὅχι μόνον δὲν ἐδόμωσαν γιὰ τὸς ἐργάζοντο εἰς βῆρος τὸν, ἀλλὰ καὶ γελούσαν μὲ τὴν καρδιά τους.

Ἕνας ἀπ' τοὺς πλοὺ περιφημοὺς Κεφαλλονίτες σατυρικοὺς ἦταν κ' ὁ Γασπαράτος ἀπ' τὸ χωριὸ Ζῶλα τῆς Θηναίας. Ὁ Γασπαράτος αὐτὸς ἦταν ἐντελὸς ἀγρῆματος, μὰ καὶ πνευματώδετατος. Ἔιχε φτώσει σὲ βαθθεὶς γρησταίᾳ περὶ ὅταν τὸν γνοῦσαν οἱ ἀδελφοὶ Ἰακωβῆτοι, οἱ περίφημοι γιὰ τὴν πολιτικὴν τοῦς δράσι καὶ τὸ πνεῦμα τους. Τὸν ἐξετίμησαν δὲ τόσο γιὰ τὴν ἐξυπνάδα του ὡστε τὸν καλοῦσαν συχνὰ στὶς ἐσπερίδες τῶν ὅπου συνεκνερνῶτο ἐκλεκτὸς κόσμος...

Γιὰ τοὺς Ἰακωβῆτους καὶ τὴν δράσι τους θὰ γράψω προσοχῆς ἐν ἐκτάσει σὸ «Μπουκέτο», ἴδιως μάλιστα γιὰ τὸν Γιώργη Ἰακωβῆτο, τὸν γνωστὸ μὲ τ' ὄνομα «Γιωργαντάρας»...

Μταίνοντας ὁ Γασπαράτος στὴν αἴθουσα τοῦ σπικιοῦ τῶν Ἰακωβῆτων, δὲν ἔταχε καθόλου ἀντικρῶντας ἐκεῖ τὸσους διαλεχτοὺς καλεσμένους, τὸσες ὄρατες ἀρχόντισσες. Ἐβγαλε τὴ σκοῦφρα του κ' ἀρχισε ν' ἀπαγγέλλει:

Προσκυνῶ καὶ εἰςβρίζω τσοῦ δευτέρου καὶ τσοῦ τρίτου Ποῦ φωστῆρες σὺν ἐδαῦτον « Ἄλλους δὲν ἔχ' ἡ Πατρίς. Καὶ τσοῦ τρίτου τσοῦ προσκυνῶ Καὶ πολὺ τὸς ἐκτιμῶ Πῶχνον μὰ ὀργνὰ ζωτῆρι Γιὰ κολέτο σὸ λαμῆ !

Κατὰ τίς βουλευτικὰς ἐκλογὰς τοῦ 1868 οἱ προήγοντες τοῦ νηιοῦ ἐπολέμησαν ἄγρια τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς Ἰακωβῆτους. Τότε ὁ ἕνας τῶν Ἰακωβῆτων, ὁ πολὺς Γιωργαντάρας, θέλοντας νὰ ἐκδικηθῆ τοὺς πολιτικὸς τὸν ἐξθροῦς, ἐκάθισε κ' ἐκάθισσε ἐναντίον τους ἕνα μεγάλο σατυρικό τραγούδι, ἀπὸ 600 τετραστίχα ἀποτελούμενον. Τὸ τραγούδι αὐτό, γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ γράψουμε σὸ μέλλον ἐκτενῶς, ἔφερε τὸν τίτλο :

« Ἑλληνας καὶ Μονῆτικοι, τραγοῦδι τοῦ Λαοῦ. Ἐργαζώδησαν οἱ Ὀρηθῆλαι Γασπαράτος, Λισαῖτος καὶ Γακουριῆτος. Ὅπως ἀναφέρει κ' ὁ τίτλος, ἡ σάτυρα αὐτὴ δὲν ἐγράφη ἀπὸ τὸν Γιωργαντάρα μόνον. Ὁ Γεῶργ. Ἰακωβῆτος εἶχε σ' αὐτὸ συνεργάτας τὸν τὸν περίφημον Γασπαράτο κ' ἕνα ἄλλο λαϊκὸ σατυρογράφο, τὸν Λισαῖτο. Ἡ σάτυρα αὐτὴ χάλασε κόμο μολὶς ἐξεδόθη κ' ἐκυκλοφόρησε... »

Οἱ λαϊκοὶ Κεφαλλονίτες σατυρογράφοι ἀπήγγελλαν τοὺς στίχους τὸν στίς γιορτῆς, στὰ πανηγύρια,

στοὺς χοροὺς. Τὰ αὐτοσχεδίαζαν ἐπὶ τόπου μὲ μοναδικὴ εὐκολία. Κἀθε περιστατικὸ ποὺ συνέβαινε στὸν τόπο τοῦς ἠρωϊκῶ, ἐρωτικῶ, κομικῶ, τὸ τραγουδοῦσαν πετυχημένα, μὲ χάρι, μὲ πνεῦμα... Κανένος δὲν γλύτωνε, κανένας δὲν ἔφευγε τοὺς ἀπλοϊκοὺς καὶ ἀγρῆματος αὐτοὺς σατυριστὰς. Ὁ στίχοι ἔβγαναν ἀπ' τὸ στόμα τους ὅπως τὸ νερὸ ἀπ' τὴν πηγή...

Νὰ μερικὰ πετυχημένα τετραστίχα τοῦς :

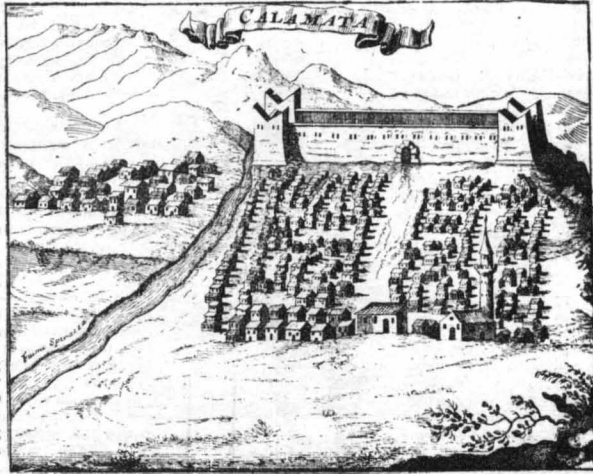
Δίπλωσε τὴν ἀγάπη σου Καὶ κάμετη τουλοῦμα Σ' ἔπληραν τὰ γεράματα Πάρ' εὐο βαρβὶ κ' ἀκούμαπα!

Τοῦ παπῆ ἡ παπαδιά Τοῦ κρῖσῆρες ταμπάκο Κι' ὄπισ' εἶχε τὴν ἀδεία Ἐχαιρότουνε τὸ δῖακό !...

Ὅσο δὲν πίνεις ἀρνοντα Κρασί στὴν κολοκῦθα Θὰ βήχης καὶ θὰ φρένεσαι Καὶ θάσαι σὺν λεβίθα !.

Τὰ διστίχα καὶ τὰ τετραστίχα αὐτὰ τ' ἀπήγγελλαν οἱ λαϊκοὶ ποιητὰι μετὰ τὸ χορὸ καὶ τὴ διασκέδασι, ὅταν ἀναβε τὸ γλέντι Ἐπρεπε δὲ νὰ εἶνε ὄρατα καὶ κομικὰ. Σὲ κἀθε συγκέντρωσι ἐπῆρχαν δυὸ «ριμναδῶροι», οἱ ὁποῖοι ἐμάχοντο μετὰῦ τοῦς μὲ στίχους ! Ἐλεγε ὁ ἕνας ἕνα τετραστίχο καὶ τοῦ ἀπαντοῦσε ὁ ἄλλος. Αὐτὸ κρατοῦσε ὅρα πολλή φαντασθῆτε βλαηδὶ τιταλέν το εἶχαν οἱ ἀγρῆματοι γιὰ ἄβειστο αὐτοὶ ἀνθρώποι, γιὰ νὰ ταῖραιον ἄνε — ὀρθος ἐκτοντάδες στίχων, χωρὶς διακοπῆ, μὴ προφτάνοντας νὰ πῶρον οὔτε τὴν ἀνάσα τους !...

* * Η ΕΛΛΑΣ ΠΡΟ ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ ΕΤΩΝ * *

Αἱ Κολάμαι

(Εἰκόνη ἀπὸ τὸ περίφημο βιβλίον τοῦ Ἰταλοῦ Κορνεῖλι, περιηγηθέντος τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα).

Ἄνταγωνιστῆς τοῦ Κάγκκα στὶς σάτυρες ἦταν ἕνας ἄλλος περίφημος «ριμναδῶρος», ὁ Ἀναστάσιος Κούπας ἢ Ἀναστάσιος. ἀπ' τὸ χωριὸ Κουνοῦρα τῆς Λειβαθοῦς. Ὁ Κούπας δὲν ἦταν ἐξυπνότερος ἀπ' τὸν Κάγκκα. Ὁ στίχοι του ὄμις ἦσαν τεχνικῶς ἀνάτεροι τοῦ ἀντιπάλου του.

Οἱ δυὸ αὐτοὶ «ριμναδῶροι» ἔδωσαν ἄπειρες ποιητικὰς μάχες, ποὺ μένουσαν ἀλησμόνητες στὴν Κεφαλλονία. Ὅταν γίνοντοσαν, πρὸ ἔταν, οἱ περίφημοι χοροὶ τοῦ Κάστρου, ὁ Κάγκας καὶ ὁ Κούπας πήγαναν ἐκεῖ ἀπ' τοὺς πρώτους. Κι' ὅταν τὸ γλέντι ἀναβε, ἀρχίζαν τὸν διὰ διστίχων ἀγῶνα μετὰῦ τους. Ὁ Κάγκας ὑποστήριξε τῶς τοὺς Καστρινοὺς κ' ὁ Κούπας τοὺς Λειβαθινούς. Τρεῖς καὶ τέσσερες ὄρες κρατοῦσε ἡ στιχομαχία τους. Κι' ὁ κομμάτης γύρω διασκέδαζε καὶ γέλαγε μὲ τὴν καρδιά του.

Ἀρχισε πρῶτος ὁ Κάγκας κ' ἐσαυτοῦριζε τὸν Κούπα μὲ τὴν ἀκόλουθη ῥίμα :

Κάγκας : Ἀπάντησα 'να γαῖδαρο Ποῦχε σταχτάτη μούρη Καὶ τὸν ἐκαλησπῆρα Τὸν πῆρα γιὰ Κουνοῦρη. Κι' ὁ Κούπας ἀπαντοῦσε : Κούπας : Ἔτσι τὸ λέει τὸ χαρτί

Τὸ μολογάει τὸ γράμμα
"Ὅθεν περάσει Βάρτασον
Νὰ μὴ ἀφήνῃ πᾶμα.

Κάγκας :

Ποτέ μὸν δὲν τὴν ἄκουσα
Τέτοια γραφή νὰ τρέξῃ
Πῶς θὰ περάσῃ Βάρτασον
Τὴν φείρας ἐσὺ κλέψῃ.

Κούπας :

Ὅτὲ νὰ σοῦ δώσω δυὸ κλωτσιᾶς

Ἄλτηνὲς καὶ ντριῆς
νὰ ζεταχτοῦν τὰ δόντια σου
Κ' οἱ ἐξῆ τραπεζίτες !..

Κάγκας :

Ἀμέσως τὸ κομπουρὶ μου
Πάω καὶ τὸ καργάρω
Κι' ἂν μοῦ τὴν δώσης τὴν
[κλωτσιᾶς

Στὸ πέτο στὸ συμπάρω !

Κάποτε ὁ Κάγκας θέλοντας νὰ πειράξῃ κάποιον φιλόσθενο ἀρ-
χοντα τοῦ νησιοῦ, τουφτιαξέ τὸ ἐξῆς τετραστίχο :

Γερὸς εἶμαι ὅν γαπάνι
Βάνω καὶ στραβὰ τὴ φέσα,
Ἔχε σὺ χρυσὸ λεκάκι
Γιὰ νὰ φρεῖς τὸ ἀρμα μέυα !

Σῶζονται ἀκόμη τοῦ Κάγκα οἱ παρακάτω στίχοι τοὺς ὁποίους
ἐφτιαξε γιὰ τὴ γυναῖκα του :

Ἐπαντρεύτηκα κ' ἐπῆρα
Μιά γυναῖκα καὶ καλὴ
Πέντε μέρες μῶχει μᾶχη
Καὶ τὴν δύο μοῦ μιλεῖ

Πάντα ἐγὼ τὴν ὀμνηνεύω
Τῆς μιλῶ μὲ τὸ καλὸ
Μὰ ἐκείνη ὅν τὴ γάτα
Μὲ τσακώνει ἀφ' τὸ λαιμό.

Πέργω φάρ, πέργω κρέας
Νὰ μοῦ κάμῃ φαγητό,
Μαγειρεύει καὶ τὸ κρέας
καὶ μ' ἀφήνει νηστικό.

Ὡ γυναῖκα κακομοῖρα
Νάθε σκάσω πού σὲ πῆρα
Σὰ βουνοὶ νάθε κρεπάρω
Καὶ νὰ μ' ἴθελε σὲ πᾶρω...

Τοῦ Κούπα πάλι τοῦ ψόφησε κάποτε μιὰ γίδα. Ἐτρέξαν ἀμέ-
σως στὴν αὐτὴν τοὺ οἱ γείτονοι κ' ἄρχισαν νὰ συζητοῦν καὶ νὰ
σχολιάζουσαν τὸ γεγονός. Μερικοὶ ὑποστήριξαν πὺς ἡ γίδα
δὲν ἦτο ψόφια. Τότε ὁ Κούπας, ἄγριος καὶ τοὺς εἶπε :

Ἰοῦτε ! Τὶ τηρᾶτε !
Ψόφια ν'αὶ δὲν τὴν βλέπετε
Ἢ λέτε πὺς κοιμάται

Ἀπάχετε τὴ
Πετᾶτε τὴ
Σὲ λίγο θὰ βρωμίση,
Ἀν' εἶν' καμμιά ἀρχοντίσσα
Νάχη λιγοθυμῆση !..

Δὲν σταματοῦν ὅμως ἐδῶ ἡ περιφημὲς αὐτὲς σάτιρες τῶν λαϊ-
κῶν «ομιναδῶρων» τῆς Κεφαλληνίας. Θὰ σὰς ξαναμιλήσουμε λοι-
πὸν γ' αὐτοὺς εἰς προερχέμεν φύλλον, δημοσιεύοντες καὶ τὰ πῶ-
τευχημένα τραγούδια τοὺς.

ΑΠ' ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΓΕΛΩΤΟΠΟΙΩΝ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΥ

Εἶνε σὲ ὅλους γνωστὸς ὁ Τριβουλέτος, ὁ περιφημὸς γελωτοποι-
ὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου τοῦ Ιου, τὸν ὁποῖον ὁ
Βῆνοτὸ στὸ μελόδραμα του τὸν μετέβαλε σὲ Ριγολέττο. Ἐπίσης εἶνε
γνωστὸ ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ἐφέρετο καθόλου τρυφερὰ πρὸς τὸ ἀ-
στείο αὐτὸ ὑποκείμενο.

Μιά μέρα πού ὅλοι οἱ αὐλικοὶ μαζὺ μὲ τὸ βασιλεῖα ἔκαναν ἕνα
μικρὸ ταξεῖδι, ὁ Φραγκίσκος ἰος εἶχε τὴν οκληρὴ ἐμπνευση νὰ ριξῇ
τὸ γελωτοποιὸ του στὴ θάλασσαν. Πρὶν τὴν πραγματοποιήσῃ ὅμως,
τὴν ἀνεκοίνωσε σ' αὐτόν. Τοῦ κάκου ὁ Τριβουλέτος τὸν ἰκέτευε νὰ
φανῇ καλὸς ἀπάνειν του. Ὁ Φραγκίσκος ἰος ἦταν ἀμετάπειτος.
Ἄσπαστο, τοῦ εἶπε γιὰ νὰ διασκεδάσῃ :

— Τριβουλέτ, θὰ σοῦ δώσω χάρι, ἀλλὰ ὑπὸ ἕνα ὄρο : Δὲν θὰ
σὲ ριξῶν στὴ θάλασσα ἂν κατορθώσης καὶ μοῦ κάνεις μιὰ μεγάλην
προσβολή, κ' ἂν κατοπιν δικαιολογούμενος γ' αὐτῆ, τὴν κάνης ἀκό-
μα μεγαλειότερη.

Ἄσπαστο, τοῦ εἶπε γιὰ νὰ διασκεδάσῃ :

— Τριβουλέτ, θὰ σοῦ δώσω χάρι, ἀλλὰ ὑπὸ ἕνα ὄρο : Δὲν θὰ
σὲ ριξῶν στὴ θάλασσα ἂν κατορθώσης καὶ μοῦ κάνεις μιὰ μεγάλην
προσβολή, κ' ἂν κατοπιν δικαιολογούμενος γ' αὐτῆ, τὴν κάνης ἀκό-
μα μεγαλειότερη.

Ἄσπαστο, τοῦ εἶπε γιὰ νὰ διασκεδάσῃ :

— Τριβουλέτ, θὰ σοῦ δώσω χάρι, ἀλλὰ ὑπὸ ἕνα ὄρο : Δὲν θὰ
σὲ ριξῶν στὴ θάλασσα ἂν κατορθώσης καὶ μοῦ κάνεις μιὰ μεγάλην
προσβολή, κ' ἂν κατοπιν δικαιολογούμενος γ' αὐτῆ, τὴν κάνης ἀκό-
μα μεγαλειότερη.

Ἄσπαστο, τοῦ εἶπε γιὰ νὰ διασκεδάσῃ :

ΜΕΣΣΙΔΙΟΝΙΚΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ
ΠΡΟΣ ΕΜΑΘΕ ΤΟ "ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ,"

Μιά φορὰ ζούσε σ' ἕνα χωριὸ ἕνας χωριάτης πλοσίσιος ἀλλὰ
σκληροκάδος καὶ τσιγκούνης, πού δὲν ἐννοοῖσε νὰ δώσῃ ὅτι ἕνα
σπειρὶ σιτάρι, χωρὶς νὰ τὸ πληρώσῃ ἀμέσως καὶ μάλιστα νὰ τὸ ἀ-
κριβοπληρώσῃ.

Κάποτε ἀρρώσθησε βαρεῖα κ' ἐπειδὴ φοβήθηκε μήπως πεθᾶνῃ
καὶ δὲν εἶχε προσοποπὸ νὰ παρουσιασθῇ μπρὸς στο Θεο, φώναξε τὸν
ἐφημέριον τοῦ χωριοῦ του γιὰ νὰ ἐξομολογήθῃ καὶ νὰ ζήτησῃ ἄφε-
σι ἀμαρτιῶν.

— Κάνε πρῶτα τὴν προσευχὴ σου, τοῦ εἶπε ὁ πνευματικὸς, δταν
τὸν ἐπισκέφθηκε.

— Ποιά προσευχὴ ; ρώτησε στενωχορημένος ὁ χωριάτης. Ἐγὼ
δὲν ἔχω μάθει καμμια προσευχὴ στὴ ζωὴ μου.

— Οὐτὲ τὸ «Πάτερ Ἡμῶν» ;

— Ὄθτε.

— Τότε θὰ σοῦ ἐπιβάλω μιὰ τιμορία, τοῦ εἶπε αὐστηρὰ ὁ πνευ-
ματικὸς.

— Τιμορία ;... Ἔστω, πάτερ μου, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ εἶνε πολ-
λὸ ἀσθηρὴ.

— Ἄκουσε. Κάθε φορὰ πού θάξεται κανένας φτωχὸς ἐκ μέρους
μὸν νὰ σοῦ ζήτησῃ σιτάρι, θὰ τοῦ τὸ δίνης ἐπὶ πιστώσει καὶ θὰ
γράφῃς τὸ ὄνομά του. Κι' ἂν τυχόν δὲν στὸ πληρώσῃ ὁ ἴδιος ἐντός
ὀρισμένης προθεσμίας, θὰ στὸ πληρώων ἐγὼ.

— Πολὺ καλά, εἶπε ὁ χωριάτης.

— Ὅταν τελειώσῃ ἡ τιμορία σου αὐτῆ, δταν δηλαδὴ δώσης ἐπὶ
πιστώσει σιτάρι σὲ ὅσους φτωχοὺς στὸ στείλω, τότε θὰ σ' ἐξομολο-
γήσω καὶ θὰ σοῦ δώσω ἄφεσι ἀμαρτιῶν.

Αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπεν ὁ ἐφημέριος κ' ὕστερα ἔφυγε.

Τὴν ἄλλη μέρα παρουσιάστηκε τὸ σπῆτι τοῦ χωριάτη ἕνας φτω-
χὸς ἐκ μέρους τοῦ ἐφημερίου καὶ ζήτησε σιτάρι ἐπὶ πιστώσει.

— Πῶς σὲ λένε ; ρώτησε ὁ χωριάτης.

— «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς», μὲ λένε, ἀποκρίθη-
κε ὁ φτωχὸς.

— Καὶ τὸ ἐπώνυμό σου ;

— «Ἀγασθηρὸ τὸ ὄνομά σου».

— Πολὺ καλά.

Ὁ χωριάτης τὰγραψε αὐτὰ στὸ κατῆστιχο του, τοῦ ἔδωσε
τὸ σιτάρι κ' ὁ φτωχὸς ἔφυγε ἔχοντας ἀποχρησισμένους.

Ἐπειτα ἀπὸ δύο μέρες παρουσιάστηκε δευτέρος φτωχὸς
ἐκ μέρους τοῦ ἐφημερίου καὶ ζήτησε κ' αὐτὸς σιτάρι ἐπὶ πι-
στώσει.

— Τὸ ὄνομά σου ; ρώτησε ὁ φιλάργυρος χωριάτης.

— «Ἐλθέτω ἡ Βασίλισσα σου» ; μὲ λένε.

— Καὶ τὸ ἐπώνυμό σου ;

— «Ἐννηθῆτω τὸ θέλημά σου» !

— Πᾶει καλά, εἶπε ὁ χωριάτης καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ σιτάρι ἀφοῦ
ἔγραψε τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ἐπώνυμό του στὸ κατῆστιχο του.

Ὁ φτωχὸς ἔφυγε, ἀλλὰ τὴν ἄλλη μέρα παρουσιάστηκε ἕνας τρί-
τος ἐκ μέρους τοῦ ἐφημερίου, ζητώντας κ' αὐτὸς σιτάρι.

— Τὸ ὄνομά σου ; ρώτησε πάλι ὁ φιλάργυρος χωριάτης.

— «Ὁς ἐν οὐρανῶν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς», ἀποκρίθηκε ὁ χωριάτης.

— Καὶ τὸ ἐπώνυμό σου ;

— «Καὶ δὸς ἡμῖν σήμερον τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον», ξα-
νᾶπε ὁ χωριάτης.

Κι' εἶτοι πήρε κ' αὐτὸς τὸ σιτάρι τὸν κ' ἔφυγε. Τὴν ἄλλη μέρα
παρουσιάστηκε ἄλλος χωριάτης, καὶ ἔπειτα ἄλλος, ἕως ὅτου ἔφτασε
κ' ὁ τελευταῖος, ὁ ὁποῖος ὀνομάζοταν «Ἀμὴν» !

Ἐπειτα ἀπὸ λίγες μέρες ὁ ἐφημέριος συναντήθηκε στὸ δρόμο
μὲ τὸν ἀμαρτωλὸ χωριάτη.

— Αἱ λοιπὸν, ρώτησε, τὸ ἔμαθες ἐπὶ τέλος τὸ «Πάτερ Ἡμῶν».

— Πάτερ μου, ἀπάντησε ὁ φιλάργυρος, σοῦ ζήτηθ' συγγνώμη,
ἀλλὰ δὲν κατορθῶσα νὰ τὸ μάθω. Εἶνε βέβαια μεγάλο τὸ κριμα
μου, ἀλλὰ τι νὰ σοῦ πῶ, δὲν μπορῶ νὰ τὸ μάθω. Τὸ μόνο πού ἔμαθα
εἶνε τὰ ὀνόματα τῶν φτωχῶν πού μοῦ ἔστειλες καὶ στυοὺς ὁποίους
ἔδωσα ὅσο σιτάρι μοῦ ζήτησαν ἐπὶ πιστώσει. Δὲν πιστεῖω νάχης
κ' ἄλλον νὰ μοῦ στείλῃς. Τελείωσε ἡ τιμορία μου. Δὲν εἶνε ἔτσι ;

— Αὐτὸ θὰ τὸ ἰδοῦμε, εἶπε ὁ ἐφημέριος. Γιὰ πὲς μου τὰ ὀνό-
ματα τῶν φτωχῶν στοὺς ὁποίους ἔδωσες σιτάρι.

Ὁ φιλάργυρος ἀπήγγειλε ἀμέσως τὰ ὀνόματα τῶν φτωχῶν, μὲ
τὴ σειρά μάλιστα πού εἶχε παρουσιασθῆ ὁ καθένας στὸ σπῆτι του.

Τότε ὁ ἐφημέριος τοῦ εἶπε μὲ ὄρος ἰκανοποιημένο :

— Μπράβο σου ! Ὅλα αὐτὰ τὰ ὀνόματα μὲ τὴ σειρά, ὅπως
τὰ ἀπήγγειλες, ἀποτελοῦν τὸ «Πάτερ Ἡμῶν». Βλέπεις λοιπὸν πὺς
δὲν εἶνε τόσο δύσκολο νὰ τὸ μάθῃ κανεὶς ἀφ' ἔξω ;... Πήγαινε τῶ-
ρα καὶ φρόντισε νᾶσαι καλὸς στυοὺς φτωχοὺς.

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ

Ὁ διάσημος φιλόσοφος Πασκάλ εἶχε τρομερὴ μνή-
μη. Γιὰ νὰ μὴ λησμονῇ, ὥστόσο, τίς διάφορες σκέψεις
πού ἔκανε ἐπὶ διαφόρων φιλοσοφικῶν ζητημάτων κα-
τὰ τὴ διάρκειαν τῶν περιπάτων του μετεχειρίζετο τὸ
ἔξῃς πρωτότυπο μέσον : Ἐχάραξεν ἐπάνω στᾶ... νύχια
του μὲ μιὰ καρφίτσα διαφορά σημάδια, καθένα τῶν
ὁποίων ἀντιστοιχοῦσε καὶ ἀπὸ μιὰ του σκέψη. Κατό-
πιν δέ, βοηθούμενος ἀπὸ τὰ ἀπειροθέατα καὶ μικρο-
σκοπικὰ αὐτὰ σημεῖα, ξαναθυμῶταν τίς σκέψεις τῶν καὶ
τίς ἔγραφε !..